

Valtiovarainministeriön päätös kunnan peruspalvelujen valtionosuuden muuttamisesta ja kuntien kotikuntakorvauksen perusosan korjaamisesta 2024

KH 19.08.2024 § 249
6/02.05.01.00/2024

Valmistelija talouspäälikkö Outi Ollila, outi.ollila@savonlinna.fi, p. 050 473 6280

Selostus Kuntalain (410/2015) 38 §:n mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan taloutta ja 39 §:n mukaan vastaa sen taloudenhoidosta ja myös huolehtii sen sisäisestä valvonnasta sekä valvoo kunnan etua. Julkishallinnon hyvä tilintarkastustapa (Suomen tilintarkastajat ry:n suositus 2/2022) kohdan 3 mukaan kunnanhallitus myös, yhdessä muiden tilivelvollisten kanssa, vastaa valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuudesta. Kaupunginhallitukselle tuodaan osana sisäistä valvontaa ja kunnan edunvalvontaa käsittelyyn valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön päätökset kunnalle myönnettyistä valtionosuuksista sekä valtiovarainministeriön päätökset verotulomenetyksen korvauksesta sekä kotikuntakorvausten perusosasta ja selvitetään edellä mainittujen vaikutukset kunnan talouteen.

Valtiovarainministeriö (VM) on 21.12.2023 tehnyt päätökset kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetyksen korvauksesta (VN/35660/2023) sekä kotikuntakorvauksen perusosasta (VN/35661/2023) koskien vuotta 2024. Kaupunginhallitus on nämä päätökset merkinnyt tiedoksi kokouksessaan 26.2.2024 § 53:ssa.

Valtiovarainministeriö muuttaa vuoden 2024 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 21.12.2023 tehtyä päätöstä nro VN/35660/2023 seuraavilla perusteilla:

- Käyttämättömän määrärahan palautus valtion talousarvion momentilta 28.90.31 (Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki),
- Kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannusten tarkentuminen ja
- Kotikuntakorvauksen perusosan korjaaminen vuodelle 2024.

Valtion vuoden 2024 toisen lisätalousarvion mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisätään 9 947 000 euroa liittyen momentilla 28.90.31 (Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki) vuonna 2023 käyttämättä jääneiden kuntarakennelain (1698/2009) 56 a §:n mukaisten vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien yhdistymisavustusten sekä kuntarakennelain 41 §:n mukaisten kuntien harkinnanvarasten yhdistymisavustusten ja 44 §:n mukaisten valtionosuusmenetyksen korvausten palautukseen.

Kuntarakennelain 56 a §:n mukaan harkinnanvaraisten yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) mukaisesta valtionosuudesta. Jos harkinnanvaraiseen yhdistymisavustukseen varattua euromäärää ei kokonaisuudessaan käytetä varainhoitovuoden aikana, palautetaan jäljelle jäänyt osa kunnille asukasta kohden yhtä suurena osuutena varainhoitovuotta seuraavan vuoden aikana.

Kuntarakennelain 41 §:n mukaan kuntien yhdistyessä syntyvälle uudelle kunnalle voidaan valtion talousarvion rajoissa maksaa harkinnanvaraista yhdistymisavustusta. Valtioneuvosto päättää sen myöntämisestä kuntajaon muuttamista koskevan päätöksen yhteydessä. Kuntarakennelain 59 §:n mukaan lain 41 §:ssä tarkoitettujen yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) mukaisesta valtionosuudesta. Jos yhdistymisavustukseen varattua euromäärää ei kokonaisuudessaan käytetä varainhoitovuoden aikana, jäljelle jäänyt osa palautetaan kunnille varainhoitovuotta seuraavan vuoden aikana.

Valtion vuoden 2023 talousarviossa momentille 28.90.31 (Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki) oli varattu 5 500 000 euroa kuntarakennelain 41 §:n mukaisiin kuntien harkinnanvaraisiin yhdistymisavustuksiin ja 44 §:n mukaisiin valtionosuuden vähentymisen korvauksiin yhteensä sekä 5 500 000 euroa kuntarakennelain 56 a §:n mukaisiin vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien yhdistymisavustuksiin.

Momentilta 28.90.31 jäi käyttämättä 5 497 000 euroa kuntarakennelain 41 §:n mukaisia avustuksia ja 44 §:n mukaisia korvauksia yhteensä sekä 4 450 000 euroa kuntarakennelain 56 a §:n mukaisia avustuksia. Yhteensä momentilta jäi vuonna 2023 käyttämättä 9 947 000 euroa kunnan peruspalvelujen valtionosuusmomentilta siirrettyjä määrärahoja.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 57 §:n 3 momentissa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvän rahoituksen siirron laskelmien tarkistamisesta. Tarkistetut laskelmat ovat vuodesta 2024 lukien kuntakohtaisten valtionosuuksien perusteena. Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1393/2022, 7 § muutettu 885/2023) säädetään siirtolaskelman tietoja merkittävästi vääristävien tilinpäätöserien oikaisusta. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 § 4 momentin mukaan, jos kunnilta on tarkistuksen perusteella koko maan tasolla siirtynyt tuloja vähemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä vähennetään kunnille myönnettävästä valtionosuudesta.

Kuntien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietojen mukaiset hyvinvointialueiden rahoituksen pohjaksi siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen nettokustannukset ovat tarkentuneet vuoden 2024 kuntien valtionosuuspäätöksistä ja hyvinvointialueiden vuoden 2024 rahoituspäätöksistä tehtyjen oikaisuvaatimusten sekä muiden päätösten perusteena olevien tietojen korjausten johdosta annettujen päätösten perusteella.

Kunnilta hyvinvointialueiden rahoituksen pohjaksi siirtyvät kustannukset ovat tarkentuneet yhteensä 559 000 euroa suuremmiksi kuin kuntien vuoden 2024 valtionosuuspäätöksen pohjana olevat kustannukset. Sen vuoksi kunnan peruspalvelujen valtionosuuden päätöstä 21.12.2023, (VN/35660/2023) tulee muuttaa siten, että rahoituksen siirtoa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta hyvinvointialueiden rahoitukseen (momentti 28.89.31) kasvatetaan 559 000 eurolla, joka osaltaan vähentää kunnan peruspalvelujen valtionosuutta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n mukaan valtiovarainministeriö päättää kotikuntakorvauksen perusosan euromäärästä varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Vuoden 2024 perusosa perustuu vuoden 2022 totetuneisiin esi- ja

perusopetuksen nettokustannuksiin. Kustannustiedot muodostuvat osaksi kuntien Valtiokonttorille ilmoitetuista palveluluokkakokohtaisista tilinpäätöstiedoista sekä osaksi Opetushallituksen tiedonkeruun mukaisista kustannustiedoista.

Kotikuntakorvauksen perusosan laskennassa käytettävässä kustannuspohjan tiedonkeruussa on havaittu virheitä, jotka vaikuttavat vuodelle 2024 vahvistettuun kotikuntakorvauksen perusosaan. Kustannuspohjissa osa myyntituotoista oli virheellisesti huomioitu kahteen kertaan ja osa palveluden ostoista puuttui kokonaan.

Valtiovarainministeriö korjaa erillisellä 26.6.2024 tehdyllä päätöksellä nro VN/35661/2023 vuoden 2024 kotikuntakorvauksen perusosan euromäärää. Kotikuntakorvauksen perusosa muuttuu 7 459,25 eurosta 7 880,65 euroon. Uuden perusosan mukaiset kotikuntakorvaukset maksetaan elokuun maksuerästä alkaen.

Valtiovarainministeriön 26.6.2024 tehdyn päätöksen nro VN/35660/2023: Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden muuttamisesta vuodelle 2024 mukaan vuoden 2024 kunnan peruspalvelujen valtionosuus ja veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus yhteensä ilman opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta ovat kaupungille yhteensä noin 5,35 miljoonaa euroa. Valtiovarainministeriön 21.12.2023 tehdyn alkuperäisen vuoden 2024 vastaavan päätöksen nro VN/35660/2023 rahoitus ilman opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta on yhteensä noin 5,31 miljoonaa euroa. Muutos alkuperäiseen kaupungin laskelmaan on lisäystä 42 235 euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus, (-1 392 811 euroa), ei ole muuttunut valtiovarainministeriön 21.12.2023 maksuerittelystä.

Kaupunginhallitukselle on saapunut liitteen A mukainen valtiovarainministeriön päätös, pvm 26.6.2024, kunnan peruspalvelujen valtionosuuden muuttamisesta vuodelle 2024, liitteen B mukainen valtiovarainministeriön päätös, pvm 26.6.2024, kuntien kotikuntakorvauksen perusosan korjaamisesta vuodelle 2024, liite C maksuerittely koskien yhdistettyä maksatusta VM:n myöntämän kunnan peruspalvelujen valtionosuuden, verotulomenetysten korvausten sekä kotikuntakorvausten ilman opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM:n) myöntämää rahoitusta ja liite D oikaisuvaatimusohjeet.

Savonlinnan kaupungille on edellä mainittujen päätösten mukaisesti myönnetty valtionosuuksia ja kotikuntakorvauksia seuraavasti:

- kunnan peruspalvelujen valtionosuutta -434 189 euroa, josta verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta 9 358 232 euroa,
- kotikuntakorvaustuloja 410 582 euroa,
- kotikuntakorvausmenoja -777 584 euroa ja
- veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausta 6 152 037 euroa.

Yhdistetyn maksatuksen mukaan valtionosuudet ja kotikuntakorvaukset ilman opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta ovat yhteensä 5 350 846 euroa. Muutos aikaisempaan päätökseen on lisäystä 42 235 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä rahoitus, yhteensä -1 392 811 euroa, huomioiden on maksatus yhteensä 3 958 035 euroa.

Myönnetyn valtionosuuden määrä ja sen laskentaperusteet löytyvät VM:n verkkosivuilta osoitteesta: www.vm.fi/valtionosuuspaatoksia-ja-laskentatietoja

Päätöksen perustelut ja laskentaperusteet on tarkistettu talouspalveluiden toimesta. Kunnalle maksettu summa elokuussa 2024 täsmää valtionosuuspäätökseen.

Lapsivaikutusten arviointi Arviointilomake on liitteenä.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Laine Janne

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää hyväksyä valtiovarainministeriön 26.6.2024 tehdyt liitteiden mukaiset päätökset koskien kunnan peruspalvelujen valtionosuuden muutosta vuodelle 2024 ja kuntien kotikuntakorvauksen perusosan korjaamista vuodelle 2024.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet Talousjohtaja